

Sygn. akt IV CZ 98/19

## POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z wniosku L. S.  
przy uczestnictwie J. S.  
o podział majątku wspólnego,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 29 listopada 2019 r.,  
zażalenia uczestniczki postępowania  
na postanowienie Sądu Okręgowego w S.  
z dnia 6 sierpnia 2019 r., sygn. akt I Ca (...),

**uchyla zaskarżone postanowienie, pozostawiając  
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w  
orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

### UZASADNIENIE

Wnioskodawca L. S. wniósł o podział jego majątku wspólnego z J. S. W toku postępowania w sprawie Sąd Rejonowy wydał szereg postanowień częściowych, w których orzekał o tych składnikach majątku stron, których status i sposób podziału określał systematycznie, w miarę wyjaśniania kolejnych okoliczności sprawy. Składniki majątku podzielone postanowieniami częściowymi miały wartość 647.462,43 zł.

Postanowieniem z 29 marca 2019 r. Sąd Rejonowy w E. ustalił skład majątku wspólnego stron, mającego łącznie wartość 33.148,74 zł oraz przyznał im poszczególne jego składniki, odstępując od zasądzenia spłat.

W uwzględnieniu apelacji wnioskodawcy od postanowienia z 29 marca 2019 r., postanowieniem z 6 sierpnia 2019 r. Sąd Okręgowy w S. uchylił to postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

W zażaleniu na postanowienie z 6 sierpnia 2019 r. uczestniczka zarzuciła, że zostało ono wydane z naruszeniem art. 386 § 4 k.p.c. przez błędną ocenę, jakoby Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy oraz art. 383 w związku z art. 391 i art. 233 § 2 i art. 13 § 2 k.p.c. przez zaniechanie uzupełnienia postępowania dowodowego i ustaleń faktycznych we własnym zakresie przez Sąd Okręgowy.

Uczestniczka wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu zażaleniowym prowadzonym na podstawie art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c., Sąd Najwyższy bada tylko, czy wystąpiły wskazane przez sąd drugiej instancji przesłanki wydania orzeczenia kasatoryjnego, którymi są: nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznanie przez ten sąd istoty sprawy oraz sytuacja, gdy wydanie wyroku przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Zażalenie przewidziane w art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c. nie jest środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku czy prawidłowości zastosowania przez sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego niezwiązanych z podstawami kasatoryjnego orzeczenia, lecz skierowane jest przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania. Ocenie Sądu Najwyższego może być zatem poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej, jako odpowiadającej powołanej podstawie kasatoryjnego rozstrzygnięcia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2013 r., V CZ 75/13, niepubl., z 7 listopada 2012 r., IV

CZ 147/12, OSNC 2013 r., nr 3, poz. 41, z 16 maja 2013 r., IV CZ 31/13, niepubl. i z 21 czerwca 2013 r., I CZ 48/13, niepubl.).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy powołał się na nierozpoznanie przez Sąd Rejonowy jej istoty, a wniosek ten sformułował w kontekście ogólnego stwierdzenia, że skład i wartość przedmiotów należących do majątku wspólnego sąd w sprawie działowej ustala z urzędu. Sąd Okręgowy wskazał, że w toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd Rejonowy powinien ustalić wartość środków finansowych, które uczestniczka podjęła ze wspólnego konta i przeznaczyła na własne potrzeby oraz ustalenie na datę podziału wartości jednostek uczestnictwa na rachunkach bankowych funduszy zarządzanych przez (...) TFI SA zgromadzonych przez obie strony, a także podjąć działania zmierzające do ustalenia wysokości kwoty, o którą należy zmniejszyć odprawę emerytalną wnioskodawcy i uwzględnić tę kwotę w rozliczeniach.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie.

Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy dokonuje się po przeanalizowaniu żądań pozwu (wniosku) i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania wyjaśniającego. Zakwestionowanie przez sąd odwoławczy poglądu prawnego sądu pierwszej instancji co do podstawy prawnej rozpoznawanego roszczenia także nie oznacza, że sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1999 r., II UKN 589/98, OSNP 2000, nr 12, poz. 483).

Okoliczności przytoczone przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu kasatoryjnego orzeczenia nie świadczą o tym, żeby Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty niniejszej sprawy, a co najwyżej, że pominął ustalenie niektórych okoliczności,

zdaniem Sądu Okręgowego wymagających wyjaśnienia z urzędu. Zadaniem sądu drugiej instancji w postępowaniu cywilnym nie jest samo tylko zbadanie zarzutów podniesionych przez stronę w ramach zgłoszonego środka zaskarżenia, lecz ponowne merytoryczne rozpoznanie sprawy. Jeśli sąd ten stwierdzi, że postępowanie dowodowe przeprowadzone przed sądem pierwszej instancji było dotknięte wadami, tak gdy chodzi o rodzaj dowodów przeprowadzonych przez ten sąd, jak i sposób ich oceny, ale także gdy stwierdzi, że prawidłowe zastosowanie prawa materialnego wymaga uzupełnienia ustaleń faktycznych, to ma obowiązek we własnym zakresie ustalenia te uzupełnić, a dowody ocenić ponownie.

Z tych względów - na podstawie art. 394<sup>15</sup> § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 i art. 108 § 2 oraz art. 398<sup>21</sup> k.p.c. - Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie, pozostawiając Sądowi drugiej instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

jw